

- Érdekvédelem
- Hírek, események
- Az irodalom tanítása
- Kritikus kérdés képen
- A kilencedik évről

SZEGEDI

Egyetem

VII. évf. 6. szám

A SZEGEDI FELSOOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

1969. április 25.

Új jogok, nagyobb felelősség*

A KISZ-küldöttértekezletek margójára

A KÖVETKEZŐ KÉT ÉV mozgalmas munkáját előkészítő választások nagy része lezajlott a József Attila Tudományegyetemen. E fontos események után szükséges összefoglalni az alapszervezeti és kari vezetőségválasztó ülések tapasztalatait, a teljességre törekvő igénye nélkül a felvetődött legfontosabb kérdésekről folyt viták ismertetésével.

A KISZ Központi Bizottság 1968. október 22-i határozatával az iskolai intézményekben — kísérleti jelleggel — 1969-től minden év utolsó negyedévére alapszervezeti vezetőségválasztásokat tűzött ki, amelyeket megelőzően minden alapszervezetben tagösszeíró — s ezzel együtt a szokásos értékelő — munkát kell elvégezni. Az őszi választások azonban az egyetemi KISZ KB álláspontja szerint nem felelnek meg speciális egyetemi lehetőségeknek, helyetnek. Nem felelnek meg azért, mert az egyetemeken a munka a tanévhez igazodik. Alaposan megnehezítené, sőt majdnem lehetetlenné tenné az alapszervezetek tevékenységét a tanév amúgy is rövidebb első felében — melyek KISZ-munka tekintetében jó részt csak októberre és novemberre korlátozódnak — ha ezt, a nagy körültekintést, alapos előkészítést igénylő munkát ekkor kellene elvégezniük. A tavaszi választások viszont lehetővé teszik, hogy az újonnan választott, vagy funkciójukban megerősített vezetőségi tagok alaposabban, jobban előkészítsék

* Április 21-én délután 13 órai kezdettel a Dugonics téri aulaiban tartotta küldöttértekezletét a József Attila Tudományegyetem KISZ-szervezete. Az egyetemi küldöttértekezlet-ről lapunk 8-i számában részletesen beszámolunk.

KITÜNTETETTJEINK

Felszabadulásunk 24. évfordulóján egyetemeink és főiskolánk több oktatója, dolgozója részesült kiváló munkája elismeréséül magas kitüntetésben. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen a Munkaérdemrend arany fokozatát kapta dr. Tóth Károly intézetvezető egyetemi tanár, az egyetem rektora. Ezüst fokozatban Tanács János, az egyetem személyzeti főelőadója részesült. „Az Egészségügy Kiváló Dolgozója” kitüntetést kapott Abraham Márton, a Bőrgyógyászati Klinika tanszéki laboránsa, dr. Imre Ottóné, Baranyai Róza adjunktus a Marxizmus—Leninizmus Tanszékről, Horváth György a Gyógyszer-technológiai Intézet tanszéki laboránsa és dr. Kertész Lajos, a Gazdasági Igazgatóság főelőadója. A József Attila Tudományegyetemen a Munkaérdemrend arany fokozatát kapta dr. Halász Előd intézetvezető egyetemi tanár, a Bölcsészettudományi Kar dékánja. Dr. Csákány Béla tanszékvezető docens ezüst fokozatot, dr. Veres József docens pedig bronz fokozatot kapott.

Tanárképző főiskolánkon Forgách Géza tanszékvezető főiskolai tanár a Munkaérdemrend ezüst fokozata kitüntetésben részesült.

már a tanév végén a következő tanév alapszervezeti programját. Az őszi vezetőképzőkön a már megválasztott vezetők vesznek részt. Az is sürgette a választások tavaszi lebonyolítását, hogy kari bizottságaink kooptált tagjainak száma megközelítette, vagy el is érte a lehetőség felső határát. Feletteseink elfogadva ezeket az indokokat engedélyezték egyetemünkön — több más felsőoktatási intézménnyel együtt a választások tavaszi megtartását.

GONDOS ELŐKÉSZÍTÉS UTÁN március elején a József Attila Tudományegyetem 53 KISZ-alapszervezetében megtörténtek a választások, melyek fontosságát és jelentőségét eleve meghatározták azok a nagy változások, melyek jelenleg az egyetemen folynak, illetve előkészítés alatt állnak. Ezek megkövetelik minden KISZ-tagtól és fokozottabban minden KISZ-vezetőtől, hogy nagy felelősséggel vegyenek részt az egyetemi élet alakításában.

420 alapszervezeti vezetőségi tagot választottak meg, kiknek 28 százaléka nem viselt eddig KISZ-funkciót. Alapszervezeti titkáraink 49 százaléka új. Régebbi alapszervezeti vezetőink egy részét magasabb funkcióba javasolták és választották meg, másrészüket pedig a tagság nem találta alkalmasnak, s olyan embereket igyekezett helyükre állítani, akik várhatóan jobban megfelelnek a nagyobb követelményeknek. Fennáll viszont az a veszély — bár KISZ-tagjaink nagy része megfontoltan adta le szavazatát —, hogy olyan ember is bekerült egy-két vezetőségbe, akik „jófiúskodásból”, vagy csak egyszerűen jószívűségéből elvtelen engedelmekre is hajlamosak (különösen kedvezőtlen lenne ez az ösztöndíj-javaslatok elkészítésénél).

Mint ahogy magánbeszélgetéseken, s másutt is gyakran felmerült a küldöttértekezleteken is a KISZ problémáinak alapvető okát a túlzott — közel 100 százalékos (az 1968/69-es tanévben a József Attila Tudományegyetem hallgatóinak 98,3 százaléka KISZ-tag) — szervezetségben látják. A KISZ Egyetemi Bizottsága beszámolójában részletesen elemzi a problémát. „Igen sokan úgy vélik, hogy a KISZ tömegszervezeti és kommunista jellege összeegyeztethetetlen és a mozgalomban felmerülő problémák mind erre vezethetők vissza. Ez a szemlélet igen sok KISZ-vezetőnél is megvan és a problémákat felülről jövő jelentős létszámcsökkenéssel, radikális határozatokkal és „újításokkal” kívánják megoldani. Kétségtelen, hogy az 1959-ben végbe ment ugrásszerű taglétszámnövekedés okozott bizonyos visszaesést a KISZ munkájában, de ez elsősorban azzal magyarázható, hogy alapszervezetünket, vezetőinket felkészületlenül érte ez, s nem találták meg azokat a helyes módszereket, amelyeket a megnövekedett taglétszám mellett alkalmazni kellett volna, de erre most tíz év után hivatkozni, minden bajt ezzel magyarázni már nem lehet — bár kétségtelenül igen „kényelmes” álláspont. Helytelennek tartjuk, hogy a középiskolákban szinte mindenki tagja a KISZ-nek, de szerintünk nem ez a fő oka annak, hogy egyetemünkön a KISZ-tagság számáránya 98 százalékos, ugyanis, ha a középiskolásoknak csak a legjobbjai lennének KISZ-tagok, az egyetemeken, ahová mind szakmai, mind politikai szempontból a legkiválóbbaknak kell kerülniük, a jelenlegi szervezetség lenne a törvényszerű. A probléma másik oldala az, hogyha tényleg olyan sok hallgató van, aki nem felel meg a KISZ-tagság követelményeinek, akkor kérdés, milyen kommunista szakember lesz belőle, alkalmas lesz-e arra, hogy egy-két év múlva kommunista szellemben nevelje a jövő generációt, vagy más területen, de a kommunista értelmiség sorait gyarapítsa. Erdemes ugyanis a KISZ-tagság és a kommunista szakember kritériumait összehasonlí-

(Folytatás a 4. oldalon)

Nem magánügy!

Imerősökről, ismeretlenekről halljuk nem egyszer nagy meglepetéssel, hogy sokszor a legfurfangosabb módon „lépnek le” nyugaton túrázó csoportokból, illetve keresik meg a nyugati országokba való disszidálás lehetőségét. De hivatalos statisztikákban is találhatunk adatokat erről a szinte „divatosabbá vált” társadalmi problémáról.

E nyugatalanító jelenséget sajnos csak fokozza az az elég széles társadalmi rétegben uralkodó nézet, amely megértő megbocsátással veszi tudomásul az ilyen eseteket. S ilyenkor az „egyéni szabadság”, „ott keresi boldogulását, ahol tudja”, „mért ne, ha ott sokkal jobban megfizetik” stb. legtipikusabb érveket hozzák fel a disszidensek morális „feldolgozására”. De vajon gondolnak-e az egyéni érdek érvényesítésének e bármilyen eszközét szentesítő itthonmaradottak arra, hogy ugyanezt az erkölcsi normát önmagukra vonatkoztatva érvénytelennek kell tekinteniük? Ha ugyanis helyeslik a disszidensek egyéni érdekeinek nagyobb fokú érvényesülését, helyeselniük kell a saját magukénak csökkenését is, mert amaz csak sajátjuk érvényesülésének rovására valósulhat meg!

Mibe kerül az országnak egy dolgozó?

A munkák különböző fajtáinak és szintjeinek elvégzésére képes „kész” dolgozó a termelés és szolgáltatások mai fokán igen sokba kerül szocialista gazdaságunknak. Ismeretes, hogy egyre hosszabbra nyúlik az átlagos életkor, mely alatt a mai igényeknek megfelelő szakképzettséget szerez valaki. Ezért növekszik a kész munkaerő általános életfeltételeit és szakmai képzettségét biztosító költség is. Nos, mindezen költségek — Szenes Sándornak a Népszabadság 1969. I. 28-i számában megjelent számításai szerint — a nyolc általános iskola befejezéséig átlagosan 174 ezer forintba, hároméves szakmunkásképzés további 37 ezer forint költséggel 231 ezer forintba rúgnak. Vagyis ennyibe kerül egy szakmunkás! Egy középiskolát végzett dolgozó pedig már 161 ezer forinttal kerül többbe az általános iskoláznál, azaz összesen 335 ezer forintba; egy ötéves egyetemi végzettségű diplomás dolgozó pedig további 332 ezer forinttal kerül többbe. Azaz összesen 667 ezer forintba! S akár szimpatikus ez a szám valakinek, akár nem, fehéren-feketén ez azt jelenti, hogy ennyivel, azaz egy diplomás ember több mint félmillióval „szólik meg” az országból, lopja meg a magyar dolgozók vagyonát!

Az előbbi költségek azonban csak egyik részét teszik ki annak a veszteségnek, amelyet egy disszidens okoz a magyar népgazdaságnak, a magyar dolgozónak. Az „csak” az a rész, amellyel a már megírt nemzeti vagyont csökkentette. Igen jelentős azonban az a károsodás is, amit egyébként teljesen reálisnak várható plusz haszon elmaradása jelent egy munkaképes fiatal (sajnos ilyenek távozhatnak) dolgozó kinnmaradásával. Itt annak az illegálisan „exportált” eleven alkotó munkának az eredményéről van szó, amennyivel a dolgozó egy életen keresztül képes a nemzeti vagyont saját fogyasztásán felül gyarapítani. Ezt megközelítő pontossággal szintén kiszámíthatjuk, ha a nemzeti jövedelemből, mint a dolgozók által előállított összes új értékűl levonjuk a munkások fogyasztását. Megközelítő, de inkább biztonságosan alábecsült számításaim szerint egy dolgozó főre vetítve az utóbbi években átlagban ez legalább havi 500,— Ft-ra tehető. 40 év munkában töltött idővel számolva ez egy közepes szakképzettségű dolgozó esetében is további 240 ezer forint

elmaradt haszonjellegű károsodást jelent; de az egyetemet végzettnél sokkal többet. Ha tehát egy egyetemet végzett disszidens éppen ekkor dőbben rá drámai erővel, s „kifinomult” erkölcsi-politikai érzékekkel, hogy hogyan is bírta az ő gyomra „bevenni” egy olyan szegény, elmaradt, kis országnak ingyenes iskoláit, olcsó diákotthonait, menzáit, sokszor fizetéssel felérő ösztöndíjait, egyéb anyagi, szellemi javait, mely csak ilyen szegényesen fizeti meg munkáját a nyugati tőkés országokhoz képest — kb. 1 millió forint ellopásával nyugtathatja meg „hazafiú” felháborodását.

Mit kap vissza a gazdag országtól?

Ha azt gondolná valaki, hogy az a fizetéstöbblet, amihez egy fejlett nyugati tőkés országban jut, ezen ország valamiféle „nagyelkü” ajándéka, áldozatos nemes gesztusa lenne, a közölt tények alapján ismét más belátásra kell jutnia.

A tőkés országok bérszínvonalának is objektív törvénye, hogy azon az értéken felül, mely a munkaerő folyamatos fogyasztásához szükséges, tartalmazza azokat a költségeket is, melyeket kész munkaerővé válásukig felélelnek. Ez a rész a munkabér ún. családfenntartási eleme. Ennyi értéket tehát minden önálló nemzeti gazdaságnak előlegeznie kell a dolgozónak. S ezt éppen azért teheti meg, mert a munkaképes dolgozó eleven munkájával nemcsak ennyi, hanem ennél még több új értékkel is kárpótolja élete folyamán. Egy disszidens munkaerő esetében ezt az összeget a magyar népgazdaság előlegezi, azonban sohasem kapja vissza! Tetézet hasznót hajt azonban az új „hazája” gazdaságának! Ebből fizet vissza egy részt tehát az új haza abban a fizetéstöbbletben, amelyet esetleges itthoni fizetésének reális értékén felül kap idegenben.

Milyen különbözeti „hasznót” húz az egyén?

A már említett számítások szerint a nevelési-szakképzési költségeknek Magyarországon egy szakmunkás esetében 54,4%-át, középiskolásoknál 47,2%-át, egyetemistá-nál pedig 41,6%-át viselik átlagosan az egyének, családok. A többit pedig a szocialista államunk a közös vagyonunkból; az én, te és minden magyar dolgozó munkájának az eredményéből fedezi! Tőkés gazdaságokban azonban e nevelési, képzési költségek abszolút többségét az egyének viselik, s így az egyéni munkaberekben is nagyobb arányban kell ezt a dolgozóknak visszajuttatni, hogy képessé váljanak a jövő munkáit is megfelelő szinten családjukban újratermelni. Ez a tényező is bérszínvonalbeli különbséget eredményez, amit ott egyéni fizetésben kap meg a disszidens. Így realizálja tehát egyéni jövedelém egy magyar disszidens nyugaton azt az értéket, melyet a mi közös vagyonunkból vett igénybe. Ezért kétségtelenül nagyelkü, aki mindezt zokszó nélkül megbocsátja, de ugyanakkor önmaga ellensége is!

En megvallom őszintén, sokkal „önzőbb” vagyok ahhoz, hogy mindezt neheztelés nélkül megbocsássam! Ezért ha gyalog „legfeljebb ha” kerékpáron haladva egy „megcsodálásra” hazalátogató hazánk fia (úgy látszik, ezt a szükségletét még mindig itthon tudja magasabb színvonalon kielégíteni!) elrobogó meseautója lefröccsent sárral, „nem pörölkök” ugyan, de a legkisebb csodálattal és elismeréssel sem tudok adózni sem emberi nagyságának, sem nyugati állampolgár mivoltának, de még mint „idegenbe szakadt hazánkfianak” sem!

Dr. SZILÁGYI LÁSZLÓ

A BARÁTSÁG TALÁLKOZÓJA

A megyei tanácsháza nagy üléstermében készült felvételünk a KISZ Központi Bizottsága, a Csongrád megyei, a Szeged városi KISZ-bizottságok rendezte magyar-szovjet barátsági konferencián, amelyen a magyar és a szovjet ifjúság kapcsolatáról, e kapcsolatok további szélesítéséről, a Komszomol és a KISZ együttműködéséről hangzottak el értékes előadások.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem története

Írta: dr. Nagy István docens

(Folytatás.)

Az új épületek elkészültéig az orvoskar energiáját a hiányos felszereléssel való küzdelem erősen igénybe vette. Az új épületben új kilitások nyíltak az orvoskar számára. Több nagyjelentőségű felfedezés és elmélyült egyetemi munka bölcsőjévé vált a szegedi környezet. A harmincas évek elején bekövetkezett gazdasági válság azonban nemcsak a további fejlődést akadályozta meg, hanem a tanszékek számának csökkenése, a személyzet létszámának apasztása és az egyetem hallgatók számának részben gazdasági, részben pedig politikai okokból való korlátozása is bekövetkezett.

Újabb változások (1930-1940) A II. Világháború

Tanszékeket vonnak össze. Jankovich Lászlót áthelyezik Debrecenbe anatómusnak és a törvényszéki orvostan vezetésével is Balogh Ernő utódát, ki Budapestre távozott, Baló Józsefet a kórhonctan és kórszövettan tanárát bízzák meg. Jeney Endre szintén Debrecenbe kerül, ahol a gyógyszer-tani és a közegészségtani intézet vezetésével bízzák meg. A kórhonctan és közegészségtani intézetet összevonják és a két intézetet Darányi Gyulának, aki Rigler Gusztáv

után került a közegészségtani intézet élére, utóda Tomcsik József vezeti.

1934-ben Kiss Ferenc az anatómia tanára Budapestre nyer meghívást, és 2 évig az intézetet megbízással Gellért Albert magántanár vezeti. 1936 júliusában őt nevezik ki professzornak, azonban megszüntetik a szövet- és fejlődéstani intézet különállóságát és teljes egészében az anatómiai intézetbe olvasztják be. Ugyanekkor távozik Budapestre az Országos Közegészségügyi Intézet élére Tomcsik József és a kórhonctan és közegészségtani intézethez Lőrincz Ferenc nyer kinevezést. Ugyanezen évben id. Issekutz Béla Budapestre nyer meghívást, s a gyógyszer-tani intézet vezetéséé ifj. Jancsó Miklósrá hárul.

A tanszemélyzet és hallgatók számának viszonylatában azt jelenti az említett gazdasági válság, hogy a tanszemélyzet létszáma 98-ról 82-re, a hallgatók létszáma pedig a gyógyszerész hallgatókat is beszámítva, 387-ről 275-re csökken. Ezen intézkedésekkel kapcsolatban igen súlyosan érinti egyetemünket az eredeti 800-as klinikai ágylétszámnak 480-ra történt redukálása.

A volt kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem orvostudományi karával együtt 1940-ben Kolozsvárra költözik vissza. 1940 októberében a Szegedi Tudományegyetem és annak Orvostudományi Kara létesítéséről az 1940. évi XXVIII. törvény cikk rendelkezik. Ebben az időben újabb személyi változások történnek. Berde Károly pécsi bőrgyógyász professzor visszatér Kolozsvárra, Melczér Miklós, aki Poór Ferenc halála után 1936-ban került a bőrgyógyászati klinika élére, visszamegy Pécsre és helyére Rávnagy Tamás nyer kinevezést. Lőrincz Ferenc is áthelyeztetni magát Kolozsvárra, azonban a kultuskormányzat ekkor már a kórhonctan és közegészségtani intézeteket különválasztja és a kórhonctan intézet vezetésére Ivanovics Györgyöt, a közegészségtani intézet vezetésére pedig Kanyó Bélát nevezi ki. Kolozsvárra kéri az áthelyezését Miskolczi Dezső is, akinek tanszékét Szegeden Kulcsár Ferenc kapja meg. 1940-ben hal meg Berecz János szülész és nőgyógyász professzor, s még ebben az évben a klinika tanári állását Batizfalvy János kapja meg, majd nyugdíjazása után 1961-ben Szontágh Ferenc.

A második világháború és hazánk felszabadulása után megkezdődött az újjáépítés. Ebben az időszakban az Orvostudományi Kar 16 tanszékkal működött.

Felelősség és újjáépítés (1945-1947)

A felszabadulás a Szegedi Tudományegyetem orvoskarát is súlyos helyzetben találta. Az intézetek és klinikák felszerelésének jórészt részben Sopron környékére, részben pedig Németországba hurcolták. A tanszemélyzet és az egyetemi hallgatók túlnyomó többsége a fejezített intézkedések és rémhírek hatására elmenekült. Több intézményünk a bombázások következtében romhalmazzá vált, vagy súlyosan megsérült. A szovjet katonai hatóságok támogatása felébresztette az itthon maradtak önbizalmát és — bár hónapokig minden rendszeres állami segítséget, sőt a legszükségesebb gyógyszereket is hiányoztak — folytatódott az Orvostudományi Kar élete. A fűtetlen klinikák és intézetek, a gyógyszer- és vegyszerhiány, a bútoratlan, ablaktalan kollégiumok kevés reményt nyújtottak a kibontakozásra. A kar működésének színvonalára mélyen a háború előtti nívó alá esett. A háború súlyos következménye az infláció, további akadályt jelentett mindaddig, amíg a forint bevezetése az ország pénzügyi helyzetét megszilárdította és lehetőséget adott arra, hogy a kormányzat orvoskarunkat is rendszeres és fokozatosan emelkedő ellátmányban részesítse.

1948. Újra a háború előtti szinten

1948. Újra a háború előtti szinten

A felszabadulás utáni első évek jellegzetességét az egyetem belső reakciója elleni harc és az egyetem fennmaradásáért folytatott gazdasági erőfeszítés adta. Mindkét törekvés politikai vezetője a Magyar Kommunista Párt. E politika következménye lett az első hároméves terv, mely a Szegedi Orvosi Egyetem életében is, története ezen időszakában, az újjáépítést jelentette. Ezen idő alatt, 1947—1949-ig, épül újjá a gyermekklinika, valamint állnak helyre a szülészeti klinika, gyógyszer-tani intézet és a bőrklinika háború által elpusztított részei. Ekkor létesül 1949-ben a fog- és szájbeteg klinika és tanszék, Hattyassz Dezső kinevezésével kezdetben a Telesi utcában, ahonnan később a klinika jelenlegi helyére a volt Tóth féle magánstanórium épületébe kerül. Ekkor kerül haza a nyugatra hurcolt felszerelés jelentős része, és az üres szobák betöltésére, kollégiumok rendbehozására és létesítésére, továbbá az Orvoskar Könyvtár újjászervezésére, de a legelőbb hiányok pótlására is ekkor nyílik alkalom.

A Magyar Dolgozók Pártja megalakulásával 1948-ban tisztázódott politikai légkörnek jelentős szerepe volt abban, hogy a szegedi orvoskar oktató, kutató és gyógyító munkája 1948-ban elérte a háború előtti szintet. Ehhez a veszített háború után eltelt három évhez képest igen nagy eredményhez a munka javát az Orvostudományi Kar teljes tudományos, gazdasági- és segítő személyzete adta, de hozzájárult módszertani és jelentős anyagi támogatással a Tudományos Tanács, majd pedig az újjászervezett Magyar Tudományos Akadémia is.

Végül is a szocialista erők győzelme következtében lehetségessé vált az

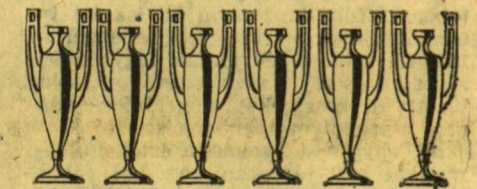
egyértelmű út, melyet politikailag a népi hatalom befolyása, gazdaságilag pedig a tervszerűség jellemez.

Személyi változások a felszabadulás utáni években

A felszabadulás után Kramár Jenő és Kulcsár Ferenc nem térnek vissza. A gyermekklinika kezdetben a városi Gréf-féle gyermekkórház épületében Török Gábor címzetes rendkívüli tanár, főorvos vezeti, majd két évvel később a klinika élére Walmter Károly kerül, kinek tanszékét nyugalmabavonulása után a jelenlegi tanszékvezető Boda Domokos kapja meg. Az ideg-elmeklinika vezetésére pedig Huszák István nyer kinevezést. Az „A” osztály a bel-diagnosztika épületébe kerül. Egyéb személyi változások is történtek. Budapestre távozik Rusznyák István és a I. sz. Belklinikát Purjesz Béla veszi át nyugalmabavonulásáig, amikor a klinika élére Hetényi Géza kerül. A sebészeti klinikát Prochnov Ferenc vezeti 1948-ig, amikor a klinika élére Jáki Gyulát nevezik ki, akinek 1958-ban bekövetkezett halála után a klinika vezetését Petri Gábor veszi át, aki akkor már a közben (1951-ben) újonnan létesített Tájanatómiai (később sebészeti anatómiai és sebészeti műtét-tani) intézet igazgatója. Az élettani intézetet a felszabadulás után ifj. Issekutz Béla kapja meg, ki kanadai tanulmányútról nem tér haza és tanszékét Obál Ferenc öröklő, aki a Marosvásárhelyi Magyar Egyetemen egyszerre három tanszékét is vezette. (Befejező részét következő számunkban közöljük.)

Móra-mutató

Ha szerény keretek között is, de rendszeres kiadói tevékenységet folytató Szeged városi Somogyi Könyvtár újabb hasznos publikációval lepte meg az érdeklődő olvasókat. A Péter László által összeállított kis munka, amely a Betűrendes mutató Móra Ferenc összegyűjtött művei kötetéhez (Szeged, 1969.) címet viseli, az író születésének közelgő 90. évfordulója alkalmából jelent meg, s tartalmazza az Ifjúsági (Móra Ferenc) Könyvkiadónál 1955—1958-ban megjelent tíz, valamint a Magvető Könyvkiadónál 1958 óta közreadott, illetve előkészületben levő tizenegy kötetben található művek pontos lelőhelyeit.

Érdekvédelem

Tanácskozás az új ösztöndíjról

A József Attila Tudományegyetem KISZ-bizottságán március végén gyűltek össze azoknak a felsőoktatási intézményeknek a képviselői, ahol az új ösztöndíj-rendszer kísérleti jelleggel 1969. januártól bevezették. A Budapesti Eötvös Lóránt Tudományegyetem, a pécsi és a debreceni egyetem, a Budapesti Műszaki Egyetem, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem, a JATE és a SZOTE KISZ-szervezeteinek képviselői ülték körül a tanácskozási asztalt. A konferencián képviseltette magát az Egyetemi és Főiskolai Tanács Érdekvédelmi Szakcsoportja, a KISZ VB Egyetemi és Főiskolai Osztálya és a Csongrád megyei KISZ-bizottság is.

A konferencia célja az volt, hogy az új ösztöndíj-rendszer tapasztalatait összegyűjtve és a meglévő hibák megszüntetésére javaslatot tegyen. Ebben a szellemben nyitotta meg Bodnár László, a JATE VB-titkár helyettese az ülést. Ezután Izsák Péter (JATE VB-tag) tartotta meg referatúráját.

Előadásában ismertette az új rendszer mechanizmusát és azt a célját, hogy a rosszabb szociális helyzetben levőket hathatósabban lehessen segíteni, emellett a tanulmányi különbségek jobban érvényesüljenek a dotáció megállapításánál. Adatokat ismertetett, melyek szerint a fizikai dolgozók gyermekeinél általában emelkedett a juttatások összege, az elsőéveseknél viszont csökkent. A szociális juttatások összege összegyűjtési szinten nem változott, de egy hallgatóra nézve csökkent, mivel az új rendszerben a IV. kategóriások is kapnak 100 forintot.

Elmondta, hogy az új rendszer bevezetésénél nagyon nehéz helyzetbe kerültek, mivel a végleges forma csak január 12-én érkezett meg az egyetemre. Így nagyon rövid idő áll rendelkezésükre. A továbbiakban több időt kell majd biztosítani a Diákjóléti Bizottság és az alapszervezetek elosztó munkájára. Fontos, hogy a Diákjóléti Bizottságot időben tájékoztassák lehe-

tőségeiről és a rendelkezésére álló pénzügyi eszközökről. Ugyanakkor szélesíteni kell a véleményezések elkészítését a csoportvezető tanárok, patronusok és hallgatók bevonásával.

Az elosztásnál ne a KISZ-funkció számítson, hanem a ténylegesen végzett munka. Egészséges arányt kell kialakítani a tanulmányi eredmény és a végzett egyéb munka értékelésében. Tisztázatlan még a házaspárok helyzete is. Azt ajánlották, hogy, ha két hallgató házas, sorolják őket egygel alacsonyabb kategóriába.

Ezután a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem képviselőjének korreferátuma következett. Sajátos helyzetüket ismertette. Az egyetemen a hallgatók 85 százaléka kollégista, az egyetem tanulmányi átlaga pedig 2,77. Ebből következően a kategória határokat módosítani kellett, hogy abszolút értékben ne csökkenjen a juttatások összege.

Ezért 3,5 helyett 3 egészben állapították meg a tanulmányi átlag alsó határát. Változtatás nélkül (2,5 tanulmányi átlag alatt) a hallgatóknak mintegy 30 százaléka nem lehetett volna kollégista. De ezek éppen a munkás, vagy paraszt származású, alacsony jövedelmű családok gyermekei voltak többségben, s nem lett volna mód tanulmányaik folytatására. Így született az a döntés, hogy indokolt esetben 2,5 tanulmányi átlag alatt is felvehető a hallgatók a kollégiumokba az elsőtől a negyedik feléig, a kategóriának megfelelő térítés ellenében, az V. félévtől pedig teljes térítésért, ha a hallgató nem is ért el a szükséges tanulmányi átlagot.

Beszélt arról is, hogy 17 hallgatónál a Népköztársasági Ösztöndíj rosszabb helyzetet jelentene, mint a szociális és tanulmányi ösztöndíj összege. Ezért az egyetemen a Népköz-

társasági Ösztöndíjat egységesen 1000 forintra emelték. Ok is fontosnak tartják, hogy az elosztás eldöntésére későbbiekben több időt biztosítsanak.

A tapasztalatok szerint hallgatóik döntő többsége kedvezően fogadta az új rendszert.

A SZOTE képviselőjének korreferátuma hiányolta a megfelelő előkészítést. Emellett keveselte a minisztérium által megadott összeget. Az elosztásnak egyetemükön új módszerrel dolgozták ki. Olyan pontrendszert használnak az egyes hallgatók értékelésére, amely a munkát meggyorsítja, egyben a hallgató tevékenységének, emberi magatartásának számos vonatkozását is mérlegeli. A pontszámokba beszámít a tanulmányi eredmény mellett a KISZ-munka, a társadalmi tevékenység, diákéleti munka, közösségi magatartás is.

Az elhangzott előadások után vita következett, majd a határozatok megfogalmazására került sor. A határozatokban megállapítják, hogy az új rendszer tapasztalatai kedvezőek, de néhány, már korábban is felvetett kérdést illetően aggodalmukat fejezték ki. Az a vélemény alakult ki, hogy néhány kérdésben feltétlenül indokolt lenne az új rendszer általános bevezetése előtt a jelenlegi szabályok némelyikének módosítása. A legfontosabbak javaslatok közül a következők: az egyetemeknek folyósított ösztöndíj összege az eddigiekhez képest még a műszaki jellegű intézményekben se csökkenjen; indokolt esetben tegye lehetővé a Művelődésügyi Minisztérium, hogy hallgatókat két szociális kategóriával is feljebb sorolhassanak az egyetemeken; tegye lehetővé a Művelődésügyi Minisztérium, hogy az elsőévesek a II. félévben legalább a kategória-minimumnak megfelelő tanulmányi ösztöndíjban részesüljenek; javasolták, hogy a hallgatók által fizetendő térítés a kollégiumok közötti minőségi különbségekhez is igazodjon; indokolt esetben pedig az egyetemeknek legyen lehetősége tandíjkezdvezmény nyújtására is; kérték a reggeli biztosítását változtasson kollégiumi térítési díjak mellett.

Végül megjegyezték: a jelenlévő felsőoktatási intézmények képviselői helytelenítették, hogy ezen a fontos tanácskozáson a Művelődésügyi Minisztérium képviselője nem jelent meg, jóllehet jelenléte nagyban hozzájárulhatott volna a tanácskozás és ezzel együtt az új ösztöndíj-rendszer általános bevezetésének a sikeréhez.

DOKTORAVATÁS. Március 21-én az egyetemek központi épületének aulájában a József Attila Tudományegyetem Tanácsa fogadott doktortá hetvenhét végzett jogászt, valamint a Bölcsészettudományi Kar, és a Természettudományi Kar tíz korábban végzett, s egyetemi doktori vizsgát tett hallgatóját.

Köszöntő

HAGYOMÁNYOSAN évről-évre megrendezi a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara a szegedi ifjúsági jogásznapiakat, amelyek rendezvényein részt vesznek a budapesti és pécsi jogi karok hallgatói, oktatói is; újabban pedig külföldi vendégei is vannak a szegedi három napnak. Holnap, április 24-én fél 10-kor a kar II. számú tantermében dr. Antalffy György tanszékvezető egyetemi tanár, kari dékán nyitja meg a IV. Ifjúsági Jogásznapiakat, majd a program a civilisztikai jogeset-megoldási versennyel folytatódik. Délután 3 órakor orosz nyelvű szakszöveg-fordítási verseny lesz. Ugyanebben az időben az Ady téri sportpályán a jogász-sportolók mérkőzést rendeznek. Este 7 órai kezdettel szintén a II. számú tanteremben szellemi öltűs rendeznek politikai-jogi, történelmi, irodalmi-filmművészeti, képzőművészeti-zenei és sport kérdésekkel. Április 25-én reggel 8 órától diákköri ülések lesznek, majd 10 órától büntetőjogi szakmai vetélkedőt tartanak. Délután 3 órától német szakszövegfordítási verseny lesz és folytatódik a sportversenyek. A nap programját klubest zárja este 8 órai kezdettel. A harmadik napon reggel 9 órától tartják az államjogi és államigazgatási jogi szakmai vetélkedőt. Délután fejeződnek be a jogi karok sportversenyei az Ady téri pályán. A záróünnepséget és a díjkiosztással egybekötött eredményhirdetést délután 5 órai kezdettel tartják meg.

SZERETETTEL köszöntjük a IV. Ifjúsági Jogásznapiak rendezvényeire érkező vendégeket, külföldi és hazai joghallgatókat, a testvérintézmények oktatóit, s kívánunk nekik sok sikert és kellemes, hasznos szegedi tartózkodást.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Országos Felsőoktatási Nevelési Munkaközösség, a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, valamint a Magyar Pedagógus Társaság Felsőoktatási Szakosztálya hazánk felszabadulásának 25. évfordulójának tiszteletére pályázatot hirdet a felsőoktatási pedagógiai kutatások szélesítése érdekében.

A pályázók tetszésük szerint választhatnak az alábbi témák közül:

1. A pozitív oktatási személység és a társadalmi igények és a hallgatók megítélésének tükrében. (x)
2. Az első évfolyamok nevelésének sajátosságai, a hallgatók módszeres bevezetése a felsőoktatási intézmény életébe. (x)
3. A hallgatók szabad ideje, szünidei programjai mint az egyetemi oktatás és nevelés segítők, különös tekintettel a diák-klubok, sportkörök, szakkörök, tudományos diákkörök munkájára és a kollégiumi életre. (x)
4. A tanszéki nevelőmunka tapasztalatai (A tanszék pedagógiai tevékenységének megszervezése.)
5. Nevelés a szakképzés folyamatában, illetve a szakmai gyakorlatokon.
6. A hallgatói alközösségek (tanulócsoport, KISZ-alapszervezet, KISZ-csoport, kollégiumi alközösség) szerepe és feladata az egyetemi élet demokráziájának szélesítésében. A hallgatói alközösségek eleve, fejlesztésének módszerei.
7. A hallgatók társadalmi, közeleti tevékenysége és annak sokoldalú hatása a kommunista szakember személységének kialakulására.
8. A dékáni hivatalok, tanulmányi osztályok, diákjelölti szervek szerepe a hallgatók nevelésében.

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK!

A pályamunkák konkrét tapasztalatokra épüljenek, és használják fel az adott témakörben hozzáférhető pedagógiai irodalmat is. A pályázóknak lehetőségük van szakmai konzultációt folytatni a Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont Pedagógiai Osztályának munkatársaival.

A pályázaton részt vehet minden felsőoktatási intézmény oktatója, dolgozója és hallgatója. A hallgatók számára elsősorban az x-szel jelölt témákat ajánljuk. A pályázat jellegű. A pályamunkák terjedelme legalább 1 1/2 kéziarati ív (30 szabvány gépelt lap).

A pályázatok technikai lebonyolítását a Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont intézi. Minden további érdeklődésre, személyes vagy levélnben megkeresésre alábbi címén, telefonon pedig 331-906. számon ad felvilágosítást.

A pályamunkákat három példányban kell beküldeni 1970. március 1-ig. Cím: Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, Budapest, VIII. Rigó u. 16. A díjakat a bíráló bizottság az 1969/70. tanév végén ünnepélyes keretek között fogja kiosztani.

PÁLYADÍJAK

- I. díj 5 000.— Ft
- II. díj 4 000.— Ft
- III. díj 3 000.— Ft
- IV. díj 2 500.— Ft

A bíráló bizottság a beérkezett pályázatok színvonalától függően további díjakat és jutalmakat oszt ki.

Egészségügy, szakszervezet, érdekvédelem

Szakszervezeti küldöttterkezet orvosegyetemünkön

A Szegedi Orvostudományi Egyetem szakszervezeti bizottsága március 27-én tartotta küldöttterkezetét. Az ülést dr. Deák Ferenc főigazgató, megbízott elnök nyitotta meg. Ezután került sor a napirend előterjesztésére. Az első napirendi pont a szakszervezeti tanács és a számvizsgáló bizottság beszámolója volt a két év alatt végzett munkáról. A beszámoló Totka Bálint titkár tartotta. Beszélte a szakszervezeti mozgalom aktuális feladatairól, céljairól; az érdekvédelmi munka kérdéseiről; az egészségügyi dolgozók jövedelmét, és ezzel megszüntetni a jelenlegi igen nagy fluktuációt és közpénzügyhiányt. Enyhíteni kell a fiatal orvosok lakás gondjain és több nővértörthoni férőhelyet kell biztosítani. Meg kellene szüntetni a klinikák zsúfoltságát és korszerűsíteni a betegellátást.

A beszámoló után dr. Fülöp Szilveszter, a számvizsgáló bizottság elnöke számolt be munkájukról. Beszélte a taglétszám, a jövedelmek, a tagdíjak; a szociális és fenntartási költségek alakulásáról. Ismertette a szervezet anyagi javainak állapotát és helyzetét.

Hosszú és érdekes vita következett ezután, amely felölelte az egészségügy szinte valamennyi jelenleg fontos, problématis kérdését. A vitát követően dr. Darabos Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megbízásából átadta Totka Bálintnak a Munkaérdemrend ezüstfokozatát, valamint a SZOT jutalmát, majd Totka Bálint leköszönt húsz éve betöltött tisztségéről.

Dr. Tóth Károly rektor búcsúztatta az eltávozott titkárt. Felelevenítette az eltelt időszak nehéz és komoly munkáját és gratulált a kormánykötöttségéhez. Dr. Cserháti István, az egyetem párttitkára kifejezte azt a reményt, hogy nyugdíjba vonulása után is segíteni fogja munkájukat.

A beszámolót követő vitában elhangzott értékes észrevételek megérdemlik, hogy bővebben foglalkozzunk velük. A hozzászólók többnyire olyan kérdéseket elemeztek, melyek mindannyiunk számára fontosak. Az egészségügy, az egészségügyi dolgozók helyzetét, nehézségeit tárták fel; olyan kérdésekről beszéltek, amelyek megoldása állami érdek.

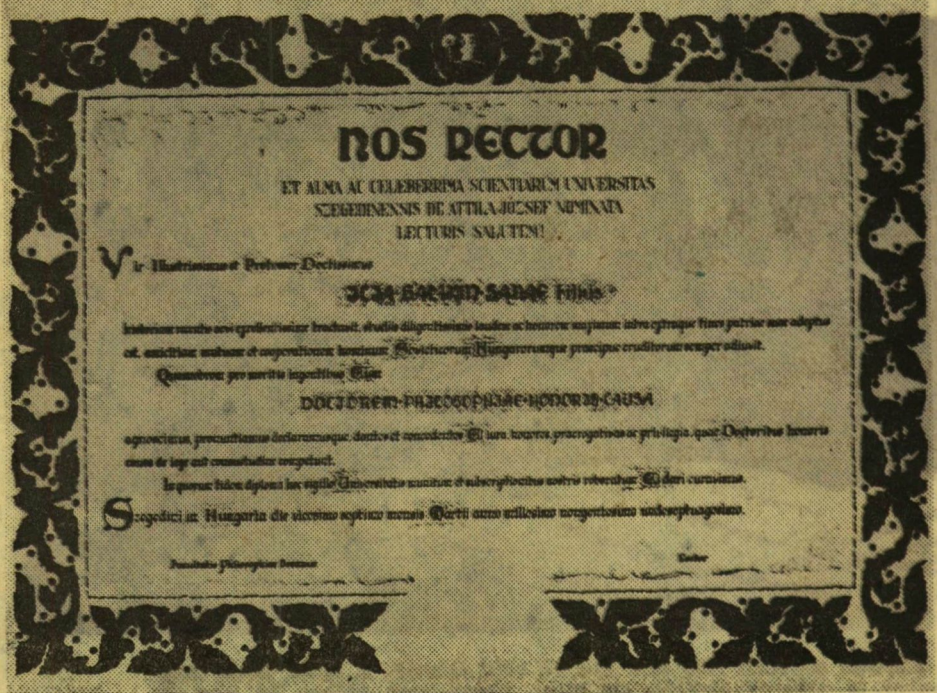
Alapvető problémaként vetették fel a hozzászólók az egészségügyi munkaerőhiányt. Csökken az egészségügyi pálya vonzása. Már nincs olyan nagy túljelentkezés az egyetemeken, mint néhány évvel ezelőtt. A jelenlegi szint ugyan még biztosítja azt, hogy a fiatalok legjára kerüljen a pályára, de ha a csökkenés tendenciája megmarad, ez a biztosíték megszűnik. A pálya iránti érdeklődés csökkenésének a hozzászólók szerint nem kizárólag anyagi okai vannak. Egyre nehezebb és magasabb szintű munkát kell végezniük a pályán dolgozóknak, és ehhez még hozzájárul a hárommunkásos munkabeosztás. Főleg az ápolónők kis száma jelent nagy problémát. Hasonlóan problematikus jelenség az orvosi pálya elfeminizálódása.

Ha a fenti problémáknak számtalan egyéb oka is van, nem hagyható figyelmen kívül az anyagi helyzet sem. A közpénzügyi kis fizetés miatt igen nagymértékű a fluktuáció, ami alaposan megnehezíti az intézetek, klinikák munkáját. Anyagi helyzetükön mindenképpen javítani kellene, csakúgy, mint az orvosokén. Bár a pályán való helytállásban a hivatástudat döntő, de a jó munkához szükségesek az anyagi-egyszociális feltételek is. A személyi-egyéni feltételek megteremtésében fontos szerepe van a jövedelemnek. A fiatal pályájuk kezdetén álló orvosok munkáját legtöbbször az is nehezíti, hogy nincs lakásuk. Márpedig csekély, 1500 Ft-os jövedelmükből szövetkezeti lakásra nem futja. Javasolták, hogy a szakszervezet a fiataloknak építessen garzonlakásokat, melyeket arra az időre, amíg lakást nem tudnak szerezni, megfelelő térítés ellenében használhatnának.

Sok olyan kérdés is felmerült, mint a klinikák zsúfoltsága, a kis gyógyszerkeret stb. Elhangzott az a javaslat, hogy a néha már-már a gyógyítást akadályozó merev gyógyszerkeretet szüntesse meg. Hiszen a klinikák jelenleg a fejlesztésre kapott összegeket szinte teljes egészében a gyógyszerkeret bővítésére kénytelenek felhasználni.

A gondok és problémák mellett szó esett a fejlődésről is. Meglehetősen nagymértékű volt a kubarúra és létesítményfejlesztés az eddigiekben is. A jövő tervei is biztatóak. A vitában alapvető fontosságú feladatként jelölték meg többet is azt, hogy minden szinten harcolni kell az orvosi, egészségügyi pálya megbecsüléséért. A közérdek, az ország érdeke is így kívánja.

DOCTOR HONORIS CAUSA

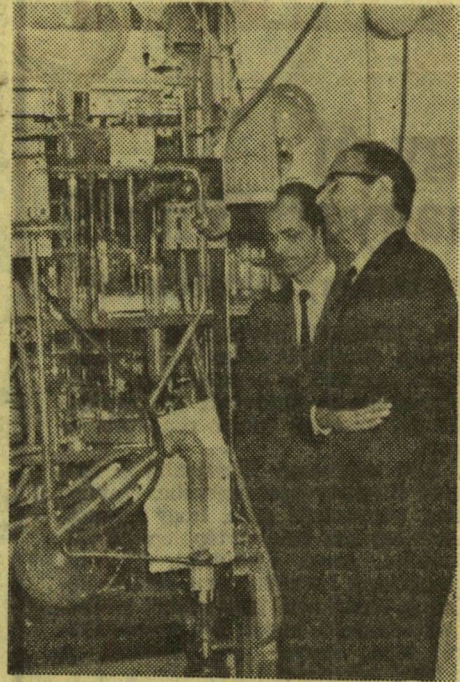

Március 27-én a háború óta először az aulában díszdoktor avatott a József Attila Tudományegyetem Tanácsa. A kitüntetésben Ilja Szavics Galkin szovjet tudós részesült az új- és legújabbkori történettudományban, valamint az utánpótlás nevelésében elért eredményei alapján. Képünkön az Ilja Szavics Galkinnak adományozott díszdoktori diploma.

Sokan néhány kirívó és nem tipikus esetből általánosítva olyan következtetéseket vonnak le, amelyek az egészségügyi becsületét veszélyeztetik. Nem szabad hagyni, hogy az egyedül, elszigetelt jelenségek a köztudatban káros nézeteket alakítsanak ki. Hiszen az a munka, amit az egészségügyi dolgozók végeznek nehéz és felelősségteljes. Minden egészségügyi dolgozótól alapos és pontos munkát követel meg. Állandó tanulást, önképzést. Embereknek adják vissza egészségüket, életüket. Megérdemlik és meg kell adnunk ezért a munkáért a nekik járó megbecsülést, tiszteletet.

Az újjáválasztott szakszervezeti bizottság elnöke: dr. Tényi Mária docens, titkára dr. Albert Sándor tanársegéd, tagjai: G. Szabó Erzsébet (szervezőtitkár), dr. Sövényi Ervin docens, dr. Oláh Miklós adjunktus, dr. Szabó János adjunktus, dr. Szabó Rezső adjunktus, dr. Vicsai Margit tanársegéd, dr. Bajnóczki István tanársegéd, Szabó Lajos tsz. ö. laboráns, Varga Lajosné főnővér, Pázmán István osztályvezető, Tokaji Lajos technikus. A küldöttterkezet megválasztotta a Társadalombiztosítási Tanácsot is, amelynek tagjai: dr. Bódi Árpád tanársegéd, Csetneki Lajos asszisztens, Hadik Eszter oszt. vez. nővér, Halasi Istvánné előadó, János Lajosné tud. főmunkaerő, Kószó Jánosné portás, László Istvánné vegyész tech., Mavilla Jánosné gyermekápolónő, dr. Mónus Zoltánné tsz. ö. laboráns, Pázmán Istvánné előadó, dr. Regdon Géza adjunktus, Szabó Lajos tsz. ö. laboráns, dr. Szabó Márta tanársegéd.

Tiselius

Mint közöltük, március végén a hazánkban tartózkodó Arne Tiselius biokémikus professzor, Nobel-díjas, a Kémiai Nobel-díj Bizottság elnöke egyetemünk vendége volt. Tiselius professzor látogatást tett a József Attila Tudományegyetem szervezés- és szerven kémiai, analitikus és radiokémiai intézeteiben, nagy érdeklődéssel hallgatta meg az ott folyó munkáról rögtönzött tájékoztatókat. Képünk a látogatás során készült neves vendégünkről.

Az irodalom tanításáról

A TIT Szegedi városi szervezete március végén az irodalomtanítás kérdéseiről szervezett előadást és vitát. Pálmai Kálmán, a Művelődésügyi Minisztérium Nevelőképző Osztálya helyettes vezetője referátumában először az olvasók rétegéről, érdeklődéséről beszélt. Beszélte arról, hogy az irodalom csak egyszerű tantárgyként él a közfelfogásban. Nem kapja meg az őt megillető helyet. Az általános iskolai és a gimnáziumi irodalomoktatás módszereiben, anyagában és felfogásában is sok vonatkozásban korszerűtlen. A gimnáziumokban például túlteng az irodalomtörténet, ugyanakkor roppantul kevés a tényleges olvasmányélmény, és korszerűtlen, kevés elméleti oktatásban részesülnek a tanulók.

Hegedűs András tanszékvezető főiskolai tanár korreferátumában károsnak tartotta, hogy az iskolákban javarészt erkölcsi aspektusú műértékelés folyik; esztétikai, művészeti értékekről alig esik szó. Hibásnak tartja, hogy a tanulók szinte mindent mint kész, lezárt és örökérvényű eredményt kapnak. Fontos lenne a műelemzést az alkotásból magából kiindulva, az alkotás által meghatározott módszerekkel végezni úgy, hogy a művek szépségei-értékei aktív megértés formájában váljanak világossá a tanulók előtt.

Hangsúlyozta, hogy az irodalmi ismeret sokkal inkább a megértés, az alkotások iránti fogékonyság kell legyen. Eppen ezért nagy baj, ha hiányzik a befogadói élmény. Az irodalmat nem tanítani kisebb baj, mint úgy tanítani, hogy a tanulók ne élvezzék.

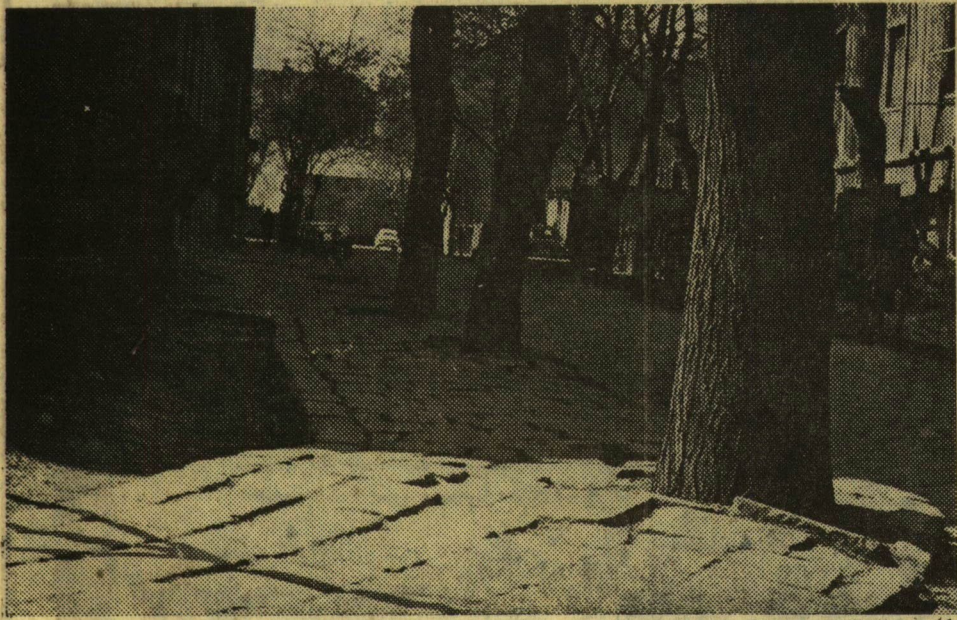
Nacsády József kandidátus arról a kérdéssel beszélt, hogy alsó és középfokú érdemes-e irodalomtörténetet tanítani, vagy sem. Szerinte az irodalomtörténet tanítása a felsőoktatás feladata, mivel ez csak teljességében értékes; ugyanakkor már komplex látásmódot igényel, amely feltételez egy bizonyos fokú érettséget, és az aktív ismeretanyag olyan belső, egyéni szintézist, amely általános és középszintű korban még nem alakul ki. Ő is állást foglalt amellett, hogy az esztétikai élmény felől kell a műalkotásokat megközelíteni.

Végül érdekes vita bontakozott ki az előadók által felvetett kérdések kapcsán. Mindenképpen hasznos gondolat volt a TIT-től az est megszervezése. Nagyon sok figyelemre méltó gondolat hangzott el az előadók és a hozzászólók részéről. Hasznos lett volna jegyzőkönyvet is készíteni, hiszen a hozzászólások hasznos alapmomentumokként szolgálhatnak a további munkához.

Kórus a jogi karon

Balázs István másodéves hallgató zenerajongó és értő kezdeményezésére énekítő joghallgatók gyülekeznek próbára minden csütörtökön a kari KISZ-klubban. A vegyes kamarakórus örömmel fogadták a hallgatók és szép számmal jelentkezték egy-egy szólamra. A kórus már tartott néhány próbát, talán a jövő évi jogásznapiakon már önálló repertoárral lép pódiumra.

Kritikus kérdés képben

Képünk a JATE Ady téri épülete előtt készült. A rossz járda még ilyenkor is nehezen járható. De télen, havas-jegecs időben ha nem is nyaktörő vállalkozás végigmenni rajta, az ember bokája mindenképpen veszélyben forog. Miért nem lehet végre ezt a járdát is aszfaltozni. Tudjuk, a városnak kevés az embere az ilyen munkákhoz. Am az egyetemisták minden bizonnyal szívesen segítenének. Az is igaz, hogy az említett járda nem főútvonal mellett van, nem rontja a városképet. Forgalmat viszont nagy. Több száz ember napi bosszúsága a járda állapotára.

(Folytatás az 1. oldalról.)

tani, nehéz lenne olyan okot mondani, ami miatt valakit ki kell zárni a KISZ-ből, ugyanakkor összeegyeztethető azzal, hogy kommunista szakemberré váljon.

SAJNOS EL KELL ISMERNI, hogy vannak ilyen hallgatóink, de nem csak azt kell megállapítani, hogy a KISZ-be nem valók, hanem az egyetemre sem. Ez viszont azt kívánja meg, hogy egyetemünk állami-, párt- és KISZ-vezetői, oktatóink és egész KISZ-tagságunk olyan légkör megteremtésén fáradozzanak, amely légkör megakadályozza azt, hogy ilyen egyetemi hallgatóink legyenek. A kommunista jellegű háttérbe szorítása, a passzivitás kapcsán nekünk most 1969-ben olyan következtetéseket kell levonnunk, hogy az adott helyzettel számoljunk, ne várjunk felülről semmiféle tagrevíziót, hanem állandóan keressük azokat a mód- és eszközöket, amelyekkel mind több KISZ-tagból lesz aktív tag, olyan programokat dolgozzunk ki, melyek megvalósítása érdekében, vonzó a tagok számára, és amelyek elvégzése hatékonyan hozzájárul kommunista szakemberré válásukhoz. Kétségtelen, hogy ennek kulcsa az alapszervezeti KISZ-munka javításában van. Okvetlenül szükséges ez a javítás, hiszen egyre inkább megvalósuló szükségesség, hogy a felmerülő kérdéseket ott döntsék el, ahol a problémák az emberekhez a legközelebb állnak, legjobban ismerik. Emellett csökkenteni kell a központi szervezésű kötelező rendezvények számát, „egyre fokozottabb mértékben kell az egyetemi KISZ-munka területén az egyes alapszervezeteknek saját munkájuk színvonalas tételét célzó kezdeményezéseit, javaslatait, ötleteit”. A KISZ az egyetemen egyre több új jogosultsággal rendelkezik, s okvetlenül szükséges, hogy az elkövetkező időben ezekkel a jogokkal minden alapszervezeti vezető és KISZ-tag megtanuljon élni.

Szorosan kapcsolódik a szervezetszervezés problémájához a KISZ kommunista, politikai jellegének kérdése. A küldöttgyűléseken hozzászólók megállapították, hogy a KISZ-nek nem tulajdoníthatunk olyan funkciót, ami a párttét, hogy a tagsággal szemben olyan ideális követelményekkel lépünk fel, ami a legkisebb, kommunistaok sajátja. A KISZ célja az, hogy minél többet tegyen azért, hogy a ma még nem kommunista tagjai azzá váljanak. Sokan félnek, hogy a KISZ politikai célkitűzései, feladatai elsikkadnak a kulturális, sport és más tevékenységek mellett. Helyesen állapították meg ezzel szemben, hogy ha politikai munkáról beszélünk, nemcsak a párt politikai munkára gondolunk, hanem minden közösségben és közösségért végzett munka végző céljában és eredményében politikai is.

A KÉT EVE ELŐSZÖR alakult kari bizottságok munkája, szerepe, jelentősége is vitát váltott ki. Nem találtuk meg eddig azt a helyes tevékenységi kört és módot, amely ezeknek a szervezeteknek a jó működéséhez elengedhetetlenül szükséges. A különböző részterületeknek saját csoportok alakítása a kari bizottságok tagjaiból, csak átmeneti megoldás lehet. A kari bizottság tagjainak egy része nem képviseli megfelelő módon alapszervezete véleményét a testületben, ugyanakkor a dolgok másik oldalakat az alapszervezeti tagságot sem tájékoztatja megfelelően a kari bizottság határozatairól. Szükséges, hogy a VB-k az eddigénél többször számoljanak be a kari bizottságoknak a végzett munkáról, és a soron következő feladatokról ezek-

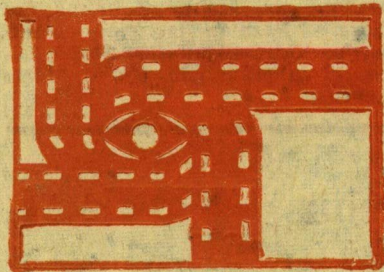
ben a fontosabb kérdésekben a bizottság foglaljon állást.

Mint a kari bizottságoknak, a sorából választott VB-k munkájának is alapvető hiányossága, hogy nem tájékoztatják rendszeresen és közvetlenül az alapszervezetek tagságát az érdeklükben hozott döntésekről. Ez egyik fő oka annak, hogy több vélemény szerint bizonyos eltávolodás van a tagság és a VB-k között. Az időbeni, pontos tájékoztatás a javulás előfeltétele.

Sürgető követelésként vetődött fel, hogy nagyobb szerepet kell játszaniok hallgatóinknak a város és a megye szellemi és közéletében. Nem elégedhetünk meg eddigi eredményeinkkel (Szegedi Egyetemi és Főiskolai Napok: „Egyetemisták Szegedért” akciója, TTK-s hallgatók, s a BTK II./A alapszervezet fizikai dolgozók gyermekeit korrepetáló munkája a megye középiskoláiban). Többet kell tennünk a városért, de szükséges, hogy hallgatóink közül is legyenek tagjai a kerület, városi tanácsoknak. (Jelenleg nincs egyetemista tanács, s a fiatalok száma a tanácsokban elenyésző.)

A KÜLDÖTTÉRTEKEZLETEKEN hallott bátor felszólalások, komoly megfontolt viták biztosítékot jelentenek, hogy KISZ-tagjaink meg fogják állni helyüket a mindennapok nehéz munkájában is.

IZSÁK PÉTER

Egy új magyar filmről

Sára Sándor: Feldobott kő

JÓL ISMERT név: Sára Sándor. Operatőri munkáját számos film dicséri. Mint rendező is bemutatkozott már kisfilmesként. A *Feldobott kő* első játékfilmje, amelyet maga rendezett és operált.

A film szervesen illeszkedik a mai magyar filmművészet egészébe. Önművelésünk egy ma már történelemmá vált korszakkal. Azzal a múlttal, amelyről korosztályunk inkább csak elbeszélésekből és más külső forrásokból szerezhet mozaikszerű képet. Saját élményeinkről nem nagyon beszélhetünk. A film kissé pótolja ezt.

A film hőse egy fiatal fiú, alig túl az érettségén. Apját igazságtalanul elhurcolják. A főiskoláról pedig — bár már majdnem felvették — elutasítják. A földméréshez megy dolgozni, ahol szembekerül a kornak számos emberi-politikai problémájával; a politikai túrelmetlenség, hibák és az emberség eltelmondásával.

Nem lehet itt célunk a film cselekményének ismertetése. Nem is ez az elsődlegesen fontos. Igaz, filmben még fel nem dolgozott korszakról van szó. Izgalmas kérdés lenne azt fejtegetni, hogyan kapcsolódik a mű a korszak egyes kérdéseire, a paraszti földnek a földosztás után néhány évvel történő erőszakos szocializálásához, a politikai

boszorkánypererekhez és az alkommunisták szótárvilágához. Tény az, hogy mindez nagyon lényeges külső vonatkozása a filmnek. De idő hiányában részletesebb elemzésére nincs mód. Mindezek a kérdések szervesen illeszkednek a film egészébe, amely önmaga is megáll a lábán, külső támasztékok nélkül. Belső, immanens törvényszerűségei, szigorú filmlogikája révén össze-tettebb hangulati, érzelmi és értelmi képét adja a korszaknak, mint az általa kiemelt egyes kérdésekből össze-álló direkt valóságmozaik nyújtani tudna. A filmben szereplő cigányok sem a cigánykérdés korabeli vonatkozásait vannak hivatva illusztrálni. Ahhoz nagyon is egysíkúan vetődne fel a probléma. Itt csupán a kérdés egyetlen vonatkozása a lényeges, mégpedig a rossz kezekben levő, hibásan gyakorolt hatalom célt deformáló szerepe. Kíméletlen, kegyetlen jelenet az, amikor a „tetves” cigányokat — nőket is — erőszakosan kopaszra nyírják. Közben néma csend van, csak a szemek beszélnek, és a hangos madárcsivitelés.

SÁRA FILMJE igazi műalkotás. A magyar filmművészetnek olyan produktuma, melyet mindenkinek érdemes megnézni. Kiváló operatőri munkája, helyenként az ógörög tragédiákat idéző atmoszférája, szerkesztettsége és mindezen túl őszintesége jó filmmé teszi.

SZÁVAY ISTVÁN

A kilencedik évről

HADD KEZDJEM ezt a cikket egy lírai vallomással. Röviden, tömören, s persze könnyek nélkül: 1960. szeptember óta vártam türelmetlenül, elgedetlenül, önkritikusan és másokat bírálván, tavasszal frissen és ősszel letörve, hogy végre elmondhassam, leír-hassam — végeredményben pedig, most már látom, nem is olyan nagy dolog — bejutottunk az NB II-be, NB II-es röplabdacsapata van a SZEAC-nak. Kilenc éve vártam erre, ezt akar-tam, szívvel-lélekkel ezért küzdöttem, s most nagyon boldog vagyok.

Node hagyjuk az érzelmeket, a szimpátiát és unszimpátiát, beszéljünk egy kicsit erről a kilenc évről. 1960. óta sokan szerepeltek a SZEAC férfi röplabdacsapatában. Az egyetemi oktatók közül pl. dr. Juhász Miklós — aki hosszú ideig csapatkapitány is volt —, dr. Ács Gábor, dr. Jákó Károly. Ma már orvos dr. Szabó Mátyas, dr. Kindl Imre, dr. Keszthelyi Guszta. A jogi karon végeztek: dr. Séllei Imre, dr. Sarkadi Sándor. Bölcsészek és TTK-sok voltak: Hartmann Márton, Schmidt Antal és a SZEAC-nak még Szegednek mind a mai napig egyik leghetesege-sebb játékos, Rozsnyói Ferenc, aki mellesleg beat-zenész és atléta is volt... Ha egymásra raknánk azokat a minősítési és sportkörü igazolásokat, amelyeknek a gazdáit 1960. óta látogatták az edzéseinket, a papíroszlop meghaladná a másfél métert is.

Tavasszal azonban a közeledő vizsgák miatt sorra maradtak el a fiúk az edzésekről, s aztán a mérkőzésekről. Sokszor alig került 6 ember kezdőcsapatnak. Előfordult, hogy egy döntő fontosságú mérkőzésre csak öten jö-tünk össze. De most végre sikerült. Igaz, némi szerencsével: a mindig rivális Szegedi Kender 1968-ban „rangon alul” szerepelt, s az akkor még SZE-AC-legénység megszerzte az osztályo-zón való részvétel jogát.

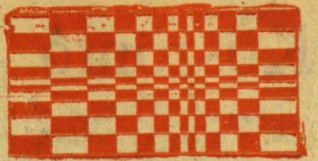
A NOVEMBER VÉGÉN és két hét múlva Debrecenben megrendezett mérkőzősorozaton kitűnően sikerült a bemutatkozás. A Borsodi Volán ellen mindkét alkalommal 3:1-e, a Mezőhe-gyes SC ellen kétszer 3:0-ra, a Tiszai Vegyiművek ellen pedig egyszer 3:2-re, másik alkalommal pedig 3:0-ra győzött a SZEAC. (A sors iróniája, hogy végül mégsem a SZEAC, hanem a SZEOL szerepel 1969-ben az NB II keleti csoportjában.)

Boldogabb társaság nem utazott más-nap a Miskolc-Szeged között közle-kedő gyorsvonaton. Pedig az örömben némi öröm is vegyült. Katanich Feri (Tanárképző F. II. évf.) az egyik döntő fontosságú mérkőzésen megsérült, s csak a kispadról figyelhette társai küz-delmét. (Szerencsére a jó formában levő Kelemen Laci nagyszerűen helyet-tesítette a 196 cm-es ütőjátékost.) És kik azok, akik kiharcolták az NB II-be jutást? Kiricsi Imre (TTK II. évf.), Karát László (TTK III. évf.), Somogyi András (TTK IV. évf.), Szabó László (OTE III. évf.), Rényi Miklós (OTE I. évf.), Gulyás László (TTK II. évf.), Pinter Ferenc (Ságvári G.), Rázsó Lajos (Ságvári G.). A legboldogabb persze az edző volt, Papp Lajos, aki 9 éve vezeti a röplabdacsapat foglalkozásait.

December óta azonban két hónap eltelt. Azóta újra megkezdődtek az ed-zések, hiszen április 26-án kezdődik a bajnokság. A SZEOL első ellenfele a Sátoraljaújhely együttese lesz, idegen-ben. Az egyetemisták mellé új játé-kosokat is igazoltunk, akik mögött már hosszabb-rövidebb NB II-es múlt áll: Bánfi György, Kelemen László és Maróti Sándor.

A KÜZDENI TUDO és lelkes játé-kosokból álló SZEOL szeretne megka-pcsolódni az NB II-ben. Ez a legfőbb törekvése az 1969-es bajnoki évben.

CS. FARKAS ISTVÁN

SAKK

Rovatvezető:

Dr. Mosonyi Kálmán

A SAKKVILÁGBAJNOKI PÁROS MÉRKŐZÉS

Ezen a tavaszon a sakkokozás népes tábora megokozozódik. Nemcsak a versenysze-rűen sakkokozó várják érdeklődéssel a leg-újabb híreket Moszkvából, de mindenki, aki életében valaha nekikönykölt a sakkjátá-nak, sőt még olyanok is, akik nem tud-ják pontosan, hogy lép a ló vagy a bástya. Két-három hónapig a napisajtó állandó híre lesz: sikerül-e az örmény világbajnok-nak a 40 éves Tigran Petroszjannak meg-védenie büszke trónját a nála 3 évvel fiatalabb „trónkövetelő” Borisz Szpasszkij el-len?

Mint minden hasonló eseményénél, itt is vannak mindkét félnek „drukkeret”, akik nem kiabálnak ugyan, mint a labdarúgó-mecsen, a kedvence közepcsatáinak, de ugyanolyan szívvel-lélekkel igyúnak ked-vencük győzelméért, s ugyanúgy lehangolja őket a vereség, különösen akkor, ha abban Fortunának is volt szerepe. Kétségtelen, hogy a nagyobb tábora Szpasszkinak van.

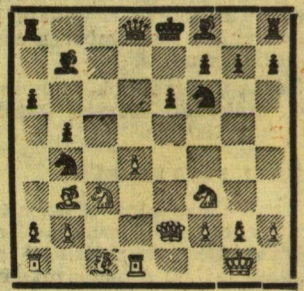
A közvélemény Aljechin óta azt várja a világbajnoktól, hogy sorozatban nyerje a nemzetközi nagymesterek előtt a verseny-eket. Nos ennek a követelménynek Petrosz-jan nem tudott eleget tenni. Hat éve világbaj-nok, s ezalatt kitűnően szerepelt az olim-piákon a szovjet csapat első tábláján, de csak egyetlen nagy versenyen győzött (Los Angeles, 1963), akkor is Keresszel holtver-senyben. Két alkalommal komolyan lema-radt, Santa Monicában 1966-ban 50 százalékos eredménnyel a hatodik-hetedik helyen végzett, Reshewskivel holtversenyben.

Szpasszkij, Fischer, Larsen, Portisch és Un-zicker mögött, a Szovjetunió 50 éves jubile-uma alkalmával rendezett moszkvai nagy-mesterversenyben is csak 50 százalékos ért-elt, s nyolcan előzték meg. Ennek ellenére sem lehet azt mondani, hogy nem méltó a világbajnokságra, hiszen nem tornajátékos, páros mérkőzésen szinte verhetetlen. Szpasszkij ezalatt a 6 év alatt győzött 4 nagy versenyen (Moszkva 1964, Belgrad 1964, Santa Monica 1966, Beverwijk 1967), holt-versenyben lett első 2 alkalommal (Lenin-grád 1963, Amsterdam 1964). Érdetű, ha a közvélemény mellette van, sokan biztosra veszik a győzelmét, különösen tavalyi, a dán Larsen elleni imponáló győzelme után. Ő azonban tudja, ki az ellenfele, s ha va-laki, éppen Szpasszkij az, aki tisztában van feladata nagyságával.

E sorok írásakor még csak két játszma fejeződött be, az első Petroszjan nyerte, a második döntetlen lett, a világbajnok tehát 1 és fél — fél arányban vezet. Nézzük, mi történt az első játszmában!

SZPASSZKIJ—PETROSZJAN. Moszkva 1969. IV. 14—16. 1. e4, e5 2. Hf3, e6 3. d4, ed4: 4. Hd4, d6. (A megnyitást két meglepetést hozott: Szpasszkij nem játszotta meg a Szmislov-féle zárt kezdést, amellyel sok sikert aratott, Petroszjan pedig a neo-Paul-sen változatot játszta, amelyet még eddig sohasem játszott.) 5. Fd3, Hc6 6. Hc6, be7: 7. 0-0, d5 8. Hd2, Hf6 9. Ve2, Fe7 10. b3, 0-0 11. Fb2, a5 12. f4! g6 (Elég jellegzetes kép: Szpasszkij jobban áll, de Petroszjan centruma szilárd, tiszteli jól állnak, hogyan kössön bele világos?) 13. Bd1, Hd7 14. e7! (Utólag könnyű bűntudat lenni és megállapítani, hogy ez volt a hiba. Azonnali f5! kellett volna. A vezérszárny gyengülését Petroszjan az a vonal kinyitására használja fel.) 14. ... a4! 15. f5, ef: 16. ef: Ff6 17. Ff6: Hf6: 18. Vf2, ab: 19. ab: Ba2! 20. fg: fg: 21. b3, Ve7 22. Vd4, c5 23. Vd4, Fb7 24. Bde1, Vg7 25. Ve3, d4 26. Ve6, Vg7 27. Ve2, Be8 28. Vf2, Be1: 29. Ve1, Ve8 30. Ve8: He8! (A csere Petroszjannak kedvez, hiszen behatolt bástyája nagyon erős. Most Bf2 kellene annak lecserelésére.) 31. Fe4! Bd2: 32. Fb7: Hd6 33. Fd5-Kg7 34. b4, c6: (Kicsit kényser-nyalagolózat volt, tekintettel a d és b gyalog értéke közötti különbségre.) 35. c5, Hf5 36. c6 Be2 37. g4, Hd6 38. Bf4, d3! 39. Bd4, d2 40. Fb3, Bc6: 41. Bd2: He4 42. Bd7+, Kf6 43. Bh7: Be1 44. Kz2 Hc5 45. Ff7, b3 46. g5+, Ke5: 47. h4+ Kf6 48. h5, Be2 49. Kf3 b2 50. Fa2, gh: 51. Bh5, Be1 52. Bh6+ Ke5 53.: Bb6, Hd4 54. Be6 Kd4 55. Be4, Ke5 56. Ba4: Ba1 V-lagos feladta.

TANULJ KOMBINÁLNI! Szpasszkij—Avtonomov

Világos: Kg1, Ve2, Ba1, Bd1, Fc1, Fb3, Hc3, Hf3, gy: a2, b2, d4, f2, g2, h2 (14)

Sötét: Ke8, Vd8, Ba8, Bb8, Fb7, Ff8, Hb4, Hf6

gy: a6, b5, e6, f7, g7, h7 (14)

Leningrád ifjúsági bajnokságán a 12 éves Szpasszkinak elfogadott vezérelből 11 lépés után alakult ki ez az állás. Szpasszkij olyan sajtótelemmel törté az sötét állását, hogy a „nagyok” azóta is tanulnak belőle. Hogyan?

Megfejtés az előző számból: MARÓCZY—GILFER. 56. Ve2, Vd6 57. Kh5 Vd5 (Vf4: 58. Ve7+ Kf8 59. Ve2+ Kg7 60. Vg6+ Kf8 61. Vh6+ nyert gyalog végjátékhoz vezet.) 58. Vg4, Kf8 59. Kh6: Vd2 60. Vg7+ Ke8 61. Vf6: Vf4: 62. Kg7 Va4: 63. Vg6+ sötét feladta.

SZEGEDI

Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Tanárképző Főiskola lapja Megjelenik havonta kétszer. Felelős szerkesztő Papp Lajos Szerkesztő-ség: Szeged, Liliom u. 10. József Attila Tudományegyetem KISZ-klubja. Telefon: 15-451. Kiadásért felel: Kovács László, a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanács-köztársaság útja 10. Telefon: 13-116, 13-500. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ára 1 forint. Előfizetés egy évre 17 forint. Szegedi Nyomda